

πνευματικότητα της τεχνικής (νά ένα ώραίο θέμα γιά άρθρο). Πιστεύω πώς τό πνευματικό στοιχείο δέν μπορεί νά είναι παρά τεχνική. Θυμώμαι πού μετά τό Μάη του '68 σέ συζητήσεις πού κάναμε μέ τό Μαρκούζε, θεωρητικό τής εξέγερσης και επικεφαλής τής κίνησης άμφισβήτησης, συμφωνήσαμε σ' ένα σημείο, τό παρακάτω: μιιά επανάσταση στην τέχνη δέν μπορεί ν' άφορά παρά τή μορφή, νά γίνεται στη μορφή κι όχι στό βάθος. Τό βάθος, οί ιδέες είναι πάντα οί ίδιες. Έμφανίζονται, άνθίζουν, σαπίζουν, πέφτουν, σχηματίζουν λίπασμα, μιιά άλλη ιδέα ξαναγυρίζει, είναι ύπόθεση κυκλική ή ιδέα, ή ιδεολογία. Άλλά αυτό πού είναι επαναστατικό είναι ή μορφή πού χρησιμοποιούμε γιά νά δώσουμε τίς ιδέες, γιά νά τίς κάνουμε ν' άναπτυχθούν. Η επανάσταση στην τέχνη είναι ή καλέτα του Βάν Γκόγκ, είναι οί καινούργιες λέξεις του Ραμπλαι, όχι οί στρατευμένες πολιτικές διακηρύξεις αυτών πού συμβιβάζονται μ' αυτές γιατί τους είναι άνετο και βολικό νά τίς κάνουν. Τό επαναστατικό στην τέχνη είναι οί καινοτομίες στη μορφή.

Άλλά άς πάρουμε τά πράγματα από τήν άρχή: Στις «παραλλαγές πάνω στη θυσία τής Ίφιγένειας», ό λόγος είναι «κοντός», μέ στερεότητα και ποιητική άλληλουσία. Η Ίφιγένεια βέβαια έδώ, χρησιμοποιείται σάν σύμβολο. Έβρημα πού δέν είναι μέν καινούριο, αλλά πού στό λόγο του Κινδύνη παίρνει μιιά διάσταση μαγική, κάτω από ένα ύφος «καταλαγισμένο» και άθωα τρυφερό, γεμάτο τραυματικές θύμησης χωρίς όμως κλαυθρημούς και μελοτραγικοφανείς εκφράσεις. Η μνήμη του είναι «συγκεκριμένη», (Ένα σωρό τά όπλα τά διπλώσαν στό χαρτί/ ή συμφωνία τής Βάρκιζας/ και ή Ίφιγένεια εν Αόλλιδι) Η ιστορία του «παιχνιδίστικα μεπερδεμένη», θά λέγαμε, χωρίς «ήμερομηνίες» και «μάχες».

Στη «διαδρομή» και στις επόμενες, ό ποιητής γίνεται πίο συγκεκριμένος. Έφιαλτικός (τρέλα τό κρανίο μέ τόσες φλέβες ζωτανές/ σάν πατημένες έχιδνες του όνειρου) συνειδητός (ξέρει τό λάθος τώρα πού συντηρούσε τή μόνωσή του) και διάχυτα πικρός γιά τό τελεσιδικα και άνεπίστρεπτα χαμένο (ποίημα 3, σελ. 25). Προβλήματα μιās γενιάς, σαντρίμια, ύποσυνειδήτα κυριαρχούν στό βάθος τών ποιμάτων. Θά τολμούσα νά λέγα: Τά σημάδια του '65, ή δικτατορία, τά «τσασικισμένα» πουλιά. Έβρηματικός στό τέλος. Μέ μιιά ανάπληση πού λειτουργεί πιά καθαρά σάν μνημοσκόπιο, (και συγκεκριμένα, ποίημα 10, σελ. 33), και μιιά μαγεία ύφους διαυγέστερη και πίο όμορφη.

Στην τελευταία ένότητα, τά πράγματα ύποτίθεται ότι φαινομενικά αλλάζουν. Στην ουσία όμως τό σκηνικό παραμένει ίδιο. Τό θέμα τής πλατύτερης πίκρας και τής ιδιαίτερης μοναξιάς. Μορφικά, τό στιχουργικό «παχνίδισμα», ή εύρηματικότητα τής τελευταίας άράδας, είναι τά χαρακτηριστικά τής ένότητας (ποίημα σελ. 67)

Ό Κινδύνης δίνοντας αυτό τό βιβλίο, μοιάζει σάν νά έξόφλησε χρέος ζωής, λογαριασμό γενιάς, και, πιστεύω, πώς πρέπει νά αισθάνεται ίκανοπισμένος πού έφερε σέ πέρας ένα τέτοιο πράγμα, νά «γράψει» τήν ιστορία, τουλάχιστον μιās ηλικίας, χωρίς ψεγάδια, και μέ ένα γράψιμο, θά ξανατονίσουμε, εκπληκτικά γαλήνιο και πρσο. Άκριβώς έτσι όπως πάντα κάνουν αυτοί πού οί χώροι τους, ή γενιά τους και ή πορεία τους έχει περάσει μέσα από τή μύτη τής βελόνας, θά λέγαμε.

Γιώργος Μαρκόπουλος

ποίηση

Κώστα Κινδύνη: «Μετά τά Φυσικά», Ίκαρος

Μετά τήν «άποκαθήλωση» και τήν «άναψηλάφηση», ό Κώστα Κινδύνης μās δίνει τώρα τήν τέταρτη κατά σειρά συλλογή του, μέ άπόσταση τριών χρόνων, πού όπως θά φανεί άποδείχτηκαν πολύ σημαντικοί και πολύ καθοριστικοί πάνω στην ποιητική πορεία του και τούς στόχους τής. Άν στά προηγούμενα έργα του δηλαδή ό ποιητής παρουσιάζεται έτσι όπως τόν ξέρετε πάνω στη θεματογραφία του και στό χώρο πού κινείται, στά «μετά τά μεταφυσικά» ό λόγος του γίνεται βαθύτερος, ώριμότερος και τό σπουδαιότερο, πλατύτερος.

Η συλλογή χωρίζεται στις παρακάτω ένότητες: «παραλλαγές πάνω στη θυσία τής Ίφιγένειας», «διαδρομή», «έκβολές», «παράδοση», «ώδή», «Σιγίλλάρια», πού κάθε μιιά σχετίζεται, άν όχι μορφικά, τουλάχιστον όπωσδήποτε σάν βάθος μέ τίς προηγούμενες τής. Όλες χαρακτηρίζονται από μιιά γαλήνια όμοιογένεια, από μιιά πραότητα, θά λέγαμε, πού συνυπάρχει, πέρα από κάθε άλλαγή ύφους, (πράγμα πού κι αυτό δέ συμβαίνει συχνά, τουλάχιστον έντονα, παρά μόνο στην τελευταία).

Στις πρώτες ένότητες, τά ποιήματα παρουσιάζονται μεγάλα σέ έκταση, αντίθετα μέ τήν τελευταία, πού ό λόγος είναι περισσότερο έλλειπτικός, και τά ποιήματα μικρότερα.